

Co je to šikana?

Chceme-li se zabývat problematikou šikany, je nutné si na samém začátku říct, co to šikana vlastně je a jak se pozná. Nabízíme Vám proto na úvod několik definic.

Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že vám někdo, komu se nemůžete ubránit, dělá, co je vám nepříjemné, co vás ponižuje, nebo to prostě bolí – strká do vás, nadává vám, schovává vám věci, bije vás. Ale může vám znepríjemňovat život i jinak, pomlouvá vás, intrikuje proti vám, navádí spolužáky, aby s vámi nemluvili a nevšímali si vás. (Michal Kolář, Specifický program proti šikanování a násilí ve školách a školských zařízeních, Praha, MŠMT ČR, 2003, s. 89.)

Fenomén šikanování chápeme jako asymetrické, zpravidla opakované násilí mezi žáky. Konkrétněji a srozumitelněji to vyjádříme prostřednictvím následující definice: Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně, týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tom agresi.
(Michal Kolář, Bolest šikanování, Praha, Portál 2001, s. 27.)

Pro praktické rozlišení vnějších projevů šikanování je užitečná trojdimenzionální „mapa“, podle které lze agresi členit na:

- 1. přímou a nepřímou**
- 2. fyzickou a verbální**
- 3. aktivní a pasivní**

Kombinací těchto tří dimenzí vznikne osm druhů šikanování (viz následující tabulka). Díky této citlivé klasifikaci lze dobře postihnout odlišnosti u různých typů šikanování, například mezi dívkami a mezi chlapci, u týrání tělesně postižených dětí v běžné škole apod.

Osm druhů šikanování a příklady projevů

- Fyzické aktivní přímé - Útočníci oběť věší, škrtí, kopou, fackují.
- Fyzické aktivní nepřímé - Kápo pošle nohsledy, aby oběť zbili. Oběti jsou ničeny věci.
- Fyzické pasivní přímé - Agresor nedovolí oběti, aby si sedla do lavice. (Fyzické bránění oběti v dosahování jejích cílů.)
- Fyzicky pasivní nepřímé - Agresor odmítne oběť na její požádání pustit ze třídy na záchod. (Odmítnutí splnění požadavků.)
- Verbální aktivní přímé - Nadávání, urážení, zesměšňování.
- Verbální aktivní nepřímé - Rozšiřování pomluv. Patří sem ale i tzv. symbolická agrese, která může být vyjádřena v kresbách, básních apod.
- Verbální pasivní přímé - Neodpovídání na pozdrav, na otázku apod.
- Verbální pasivní nepřímé - Spolužáci se nezastanou oběti, je-li nespravedlivě obviněna z něčeho, co udělali její trýznitelé.

Za významné vnější znaky šikanování považujeme:

- **záměrnost**
- **pravidelné opakování**
- **nepoměr sil**
- **samoučelnost agrese**
- **oběť prožívá tzv. „legraci“ nepříjemně**